

5 теологія паренетична (богословіє учительное), 6 письма релігійно-моральні, 7 полемічні письма, 8 письма розкольників, 9 право церковне і сьвіцьке. Том другий: 10 книги богослужební, 11 ноти церковні і синодики, 12 життя сьвятих, 13 оповідання про чудовні ікони. Том третій: 14 історія церковна і сьвідка, 15 матеріали до історії церковної й сьвіцької, 16 географія й мандрівки. Том четвертий: 17 збірники, 18 инші письма не духовного змісту (всячина — і азбуковники, і риторики, і апологі, і повісти). Вкінці доложено показчики імен і осіб і географічних — до першого тому спільний, для цілої книжки, а в дальших томах осібно при кожному розділі. Опись Строева введено сюди цілком, з деякими потрібними поправками і доповненнями“, і в кінці IV тома доложено показчик для переведення його нумерації на нову, так що нова опись цілком ту давнійшу заступає.

Було вже піднесено певні недостачі, які виникають через систематичний поділ рукописей (див. Записки VII Н. хроніка с. 8); поділи, як ми бачимо, дрібні і трохи довільно вибрані, а брак загального показчика утрудняє вишукування потрібного. Описано рукописи часом за коротко; так при історичних компіляціях укладчик часом обмежує ся увагою, що вони фавульозні („баснословні“), не об'ясняючи ближше хоч загальнійше версий сих фавул.

Про користь сього видання для науки не потрібно говорити; одна з найбогатших скарбниць до історії і літератури словянської й руської стає тепер загально приступною. Можна висловити лише щире признання пам'яті покійного автора сього монументального діла й подяку властителям збірки за видання його, й то дуже приступною ціною (15 руб. за 4 великі томи in 4°). М. Г.

Систематическое описание рукописей московской синодальной (патріаршей) бібліотеки, составилъ архимандритъ Владиміръ, ч. I — рукописи греческія, Москва, 1894, с. IV+880.

В передмові читаємо, що арх. Володимир, синодальний кустос, з поручення синоду довершив нову опись цілої московської синодальної бібліотеки, по часті описаної вже в звісних каталогах Маттеї, Горського і Невооструєва; опись ся має заступити сі часткові описи, а також алфавитний показчик арх. Сави. Виданий отсе том обіймає рукописи грецькі (і кілька грузинських) і має таким чином заступити каталог Маттеї. Рукописи розложено в порядку систематичнім — сьвяте письмо, письма св. отець, книги богослужební, канонічні, історичні, збірники, література класична, дипломи і листи. Рукописи характеризовано кор

але зміст — складові частини — означено докладно, без вказівок літературних. Всього, не рахуючи дипломів, обіймає вона 510 рукописей. Вкінці доложено покажчик і таблицю для переведення нумерації Маттеї на сю.

Колекція синодальна має важне значіння для історії нашої давньої літератури, безпосередно звязаної з письменством грецьким, тож і нововидану опис українська наука мусить почитати, як користне придбання.

М. Г.

Обозрѣніе столбцовъ и книгъ Сибирскаго Приказа (1592—1768 pp.), часть первая: документы воеводскаго управления. Составилъ Н. Н. Оглоблинъ, Москва, 1895 р. (відбитка з „Чтеній“ Московського історичного товариства 1895 р., кн. II).

Здавало ся б, що оглянуті автором матеріяли, належучи до далекої і страшної країни Російської держави, країни, яка з-покон-віку була воеводам та губернаторам, а тепер і залізнодорожникам, золотим дном, „Черкашанам“ же, що їхали туди мимо волі, ся країна була стороною „печали та сліз“; здавало ся б, кажу, що сі матеріяли мало чим можуть бути цікавими для нашої рідної історії; але ближше ознаємленне з працею д. Оглоблина показує, що се була б помилка. „Обозрѣніе столбцовъ и книгъ Сибирскаго Приказа“ має вагу з двох поглядів. Одно — ся праця дає зразок розумного розбору та описи архивного матеріялу; друге — ся праця подає відомости про матеріяли до української історії, що випадково попали у Сибірський приказ, і сповіщає про Українців засиланих на Сибир, після сполучення України з Московщиною.

Що до способу впорядкування матеріялу, то автор перш за все вибирає матеріял, що стосуєть ся до усїєї області, — у сьому разі — Сибирі, сортує документи по змісту і в хронологічному порядку, а тоді вже подає зміст сих документів. Таким чином можна відразу бачити вагу самого що-найдрібнішого документу; а сим зберегаєть ся час, який тепер доводить ся тратити дослідникови на читання непотрібних йому документів. Було б дуже пожаданим, що б і иньші архиви ужили такого ж методу в описанню документів.

Матеріяли, що належать до історії України і попали у Сибірський приказ, мають важне наукове значіння (огляд їх див. на стор. 267—276). Тут ми знаходимо вказівки на політичні події XVII в., які мали вплив на українські справи, і спеціально — про відносини України до Москви.